

ΜΑΡΓΚΕΡΙΤ ΓΙΟΥΡΣΕΝΑΡ

Ἡ Πρώτη Ἀθάνατη

Στις 6 Μαρτίου 1980, ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία ψήφισε μὲ 20 ψήφους ἔναντι 12 τῆ Μαργκερίτ Γιουρσενάρ, φιλόσοφο καὶ ποιήτρια τῆς ἱστορίας, ὅπως τὴν ἀποκαλοῦν οἱ Γάλλοι, καταρρίπτοντας μ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἀκόμα ἓνα ἀντροκρατούμενο ὄχυρό.

«Μπορεῖ κανεὶς ν' ἀγαπᾷ πολὺ τὶς γυναῖκες καὶ νὰ ἐνθουσιάζεται ὅταν συναντᾷ μιὰν ποῦ γράφει ὅπως ἓνας ἄντρας ἢ μᾶλλον καλύτερα ἀπὸ πολλοὺς ἀπ' αὐτοὺς. . . ἔτσι εἶχε γράψει ὁ Ζοζὲ Καμπανίς σὲ μιὰ κριτικὴ γιὰ τὸ ἔργο τῆς Γιουρσενάρ ποῦ εἶχε δημοσιευτεῖ στὴν ἔφημερίδα "Monde" τὸ 1968. Αὐτὸ τὸ ἄρθρο ὑπῆρξε προφητικὸ καὶ τὸ θυμόμαστε σήμερα ποῦ μιὰ γυναίκα ἐκλέγεται γιὰ πρώτη φορὰ στὴ Γαλλικὴ Ἀκαδημία. Μᾶς κάνει νὰ καταλαβαῖνουμε τοὺς λόγους γιὰ τοὺς ὁποίους ἔπεσε αὐτὸ τὸ ἀπαράλεκτο ὄχυρό. Ἡ Ἀκαδημία λοιπὸν δὲν θύλησε— δὲν τόλμησε μᾶλλον — νὰ κλείσει τὶς πόρτες τῆς σὲ μιὰ συγγραφέα ποῦ τὸ ἔργο τῆς ὄχι μόνον δὲν ὑστερεῖ, ἀλλὰ εἶναι πολλὲς φορὲς καλύτερο ἀπ' ἐκεῖνο πολλῶν μελῶν τῆς.

Ἡ Μαργκερίτ Γιουρσενάρ γεννήθηκε τὸ 1903 στὶς Βρυξέλλες ἀπὸ Γάλλο πατέρα καὶ Βελγίδα μητέρα, ποῦ πέθανε μόλις τὴν ἔφερε στὸν κόσμο. Κατάγεται ἀπὸ ἀριστοκρατικὴ γενεὰ καὶ τὸ πραγματικὸ τῆς ὄνομα εἶναι Ντε Κραϊνκούρ (Τὸ Yourcenar εἶναι ἀναγραμματισμὸς τοῦ Crayncour). Ὁ πατέρας τῆς στάθηκε γι' αὐτὴν ὁ κόσμος ὅλος καὶ δὲν τὴν ἄφησε ποτὲ νὰ νιώσει τὴν ἐλλειψὴ μητέρας. Μεγάλωσε σ' ἓνα μεγάλο σπίτι στὴ Φλάνδρα καὶ εἶχε διάφορες παιδαγωγοὺς ποῦ τῆς μάθαιναν γλῶσσες καὶ τὴν ἱστορία τῆς Γαλλίας, ἀλλὰ βασικὸς τῆς δάσκαλος ἦταν ὁ πατέρας τῆς, ποῦ πολὺ γρήγορα ἄρχισε νὰ τὴν παίρνει μαζί του στὶς διάφορες περιπλανήσεις του. «Ὁ πατέρας μου», λέει ἡ ἴδια γι' αὐτόν, «ἀνῆκε στὸ εἶδος ἐκεῖνο τῶν ἀνθρώπων ποῦ πολὺ δύσκολα βρῖσκει κανεὶς στὶς μέρες μας. Ἦταν ἓνας ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς λόγιους Γάλλους, εὐθύς, ἐξαιρετικὰ περιπετειώδης, ἀπίστευτα αὐθόρμητος καὶ πολὺ περήφανος. Ἐξῆσε πάντα σύμφωνα μὲ τὶς ἐπιθυμίες του καὶ τὰ καπρίτσια τῆς στιγμῆς. . . Ἦταν νομίζω ὁ ἀνθρώπος ὁ πιὸ ἐλεύθερος ποῦ ἔχω συναντήσει. . . Ἐπισκεπτόμασταν μαζί τὶς ἀρχαιότητες, διαβάσαμε βιβλία καὶ τὰ κρίναμε. Δὲν μοῦ ἔφερνε ποτὲ ἀντιρρήσεις, ποτὲ δὲν ὕψωνε τὴ φωνή του».

Μετὰ τὸ θάνατο τοῦ πατέρα τῆς ἐξακολούθησε τὴν ἴδια ζωὴ, ταξίδια ἀπ' τὴ μιὰν ἄκρη τῆς Εὐρώπης στὴν ἄλλη, μελετώντας μουσεῖα καὶ ἀρχαιότητες. Ἡ Ἑλλάδα ἦταν ἓνα ἀπὸ τὰ μέρη ποῦ τῆς ἄρεσε νὰ ἐπισκέπτεται καὶ τὴ θεωρεῖ τὴν πρώτη πνευματικὴ τῆς πατρίδα. Ἐξῆσε στὶς Κυκλάδες καὶ στὴν Ἀθήνα, παρακολουθοῦσε παρα-



στάσεις τοῦ Καραγκιόζη καὶ διασκεδάζε στὲ ταβερνάκια παρέα μὲ τὸν Κατσιμπαλὴ, τὸν Ἐμπειρικό καὶ τὸ Δημαρᾶ.

Μὲ τὸ Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο πῆγε νὰ ἐγκατασταθεῖ στὴν ἄλλη ἄκρη τοῦ Ἀτλαντικοῦ, σ' ἓνα ὀπομονωμένο νησί τῆς Πολιτείας τοῦ Μαίην, στὶς ἀνατολικὲς ἀκτὲς τῆς Ἀμερικῆς. Ζεῖ ἐκεῖ ἐδῶ καὶ τριάντα χρόνια σ' ἓνα ξύλινο σπίτι, περιστοιχισμένη ἀπὸ δάση καὶ πουλιά.

Τὸ καλύτερο ἔργο τῆς θεωρεῖται τὸ «Ἔργο στὸ σκοτάδι», ὅπου διηγεῖται τὴν ἱστορία ἑνὸς φιλόσοφου ἀλχημιστῆ τῆς Ἀναγέννησης. Πολλὰ ἀπὸ τὰ ἔργα τῆς, καὶ ἰδιαίτερα οἱ «Ἀναμνήσεις τοῦ Ἀδριανοῦ» ἐμφανίζονται πάντα ἀνάμεσα στὰ «μπέστ-σέλλερς» τῶν βιβλιοπωλείων. Τὸ 1974 δημοσιεύτηκαν οἱ «Εὐσεβεῖς ἀναμνήσεις» ποῦ ἀναφέρεται στὴν ἱστορία τῆς οἰκογένειας τῆς μητέρας τῆς, καὶ τὸ 1977 τὰ «Ἀρχεῖα τοῦ Βορρά», ποῦ ἀναφέρεται στὴν ἱστορία τῆς πατρικῆς οἰκογένειας, ἀπὸ τοὺς προγόνους τοῦ 16ου αἰῶνα ὡς τὴ στιγμὴ τῆς γέννησής τῆς.

Ἡ Μαργκερίτ Γιουρσενάρ θεωρεῖται ἡ πιὸ σεβαστὴ, ἡ πιὸ κλασικὴ καὶ ἡ λιγότερο φεμινίστρια ἀπὸ τὶς σύγχρονες συγγραφεῖς. Ἐχοντας ἀπὸ μικρὴ μεγάλη χρηματικὴ ἄνεση καὶ ἐλευθερία γιὰ νὰ ζήσει ὅπως θέλει δὲν μπόρεσε νὰ καταλάβει τὶς δυσκολίες ποῦ ἀντιμετωπίζει ἡ πλειοψηφία τῶν γυναικῶν. Σὲ μιὰ πρόσφατη συνέντευξη ποῦ ἔδωσε στὴν ἐκδότρια τοῦ φεμινιστικοῦ περιοδικοῦ "F" ποῦ πῆγε νὰ τὴν συναντήσει στὸ ἐρημητήριό τῆς εἶπε σχετικὰ μὲ τὸν ἀγῶνα τῶν γυναικῶν :

«Δὲν μοῦ ἀρέσει αὐτὴ ἡ ἀντίθεση τῶν φύλων. Βρῖσκω πὼς ὑπάρχουν ἤδη πάρα πολλὲς ἀντιθέσεις στὸν κόσμο γιὰ νὰ προσθέσουμε κι' αὐτὴν. Οἱ ἄντρες καὶ οἱ γυναῖκες νομίζω πὼς ἀλληλοσυμπληρώνονται, δὲν βλέπω τὸν λόγο γιατί πρέπει ἀναγκαστικὰ νὰ ἔρχονται σὲ ἀντίθεση. . . ὅπως δὲν βλέπω γιατί ἀναγκαστικὰ οἱ Γάλλοι πρέπει νὰ πολεμοῦν τοὺς Γερμανούς.»